

„...új kihívást jelent, hogy merre haladjon mezőgazdaságunk. Meggyőződésem szerint ez az út nem lehet más, mint az elektronika, a csúcstechnika, a minőség, az ökológia és a jövedelmező gazdálkodás harmóniájának megteremtése.”

(Gyórfy Béla)

A nagy termés nyomában...

Minden jel arra utal, hogy 2019-ben jelentős pocokkártétel léphet fel

Vannak olyan hiedelmek, hogy a ragadozó emlősök, madarak, hüllők jelentős szerepet játszhatnak egy-egy gradáció megfékezésében. Ez az állítás addig tűnik igaznak, amíg utána nem számolunk a mezei pocok és a predátorok szaporodási ütemének és rátájának, és össze nem hasonlítjuk őket. A ragadozók szaporulatának felnevelkedését valóban segíti a népes pocoktársaság, de mire az új predátor generáció felnevelkedne, a gradáció akár össze is omolhat, magával rántva az "ellenség" szaporulatát. A nyugalmi évek nem a ragadozók felszaporodásával érnek véget, hanem a rágcsálókéval. Ez az oka annak, hogy a gradációk kialakulását vagy idő előtti összeomlását védekezési eljárások beiktatása nélkül nem remélhetjük.

A rágcsálók (általában) igen gyors felszaporodásra képesek. Ha kedvezőre fordul számukra az időjárás, rövid idő alatt kialakulhat a veszélyes méretű populáció. A felépülő gradációt derékba törő természetes okok a tartós hőség, a táplálék- és vízforrások kimerülése, az időjárás kedvezőtlenre fordulása, és a fellépő fertőző betegségek terjedése a közelség miatti stressz és gyakori érintkezések következtében.

A Magyarországon károsító rágcsálók közül legfontosabbak a mezei pocok, a hörcsög, és, mint károkozó, a vadak közé sorolt mezei nyúl. Korábban az ürgét is a károkozók között tartották számon, mára - az emberi tevékenység jellegének változása következtében - visszaszorult, védetté nyilvánították.

Hírlevelünkben a mezei pocokkal foglalkozuk részletesebben, mert országos felszaporodása várható.

A mögöttünk lévő enyhe és csapadékszegény tél kedvező volt számára, ezért mindenütt, ahol ősszel jelen volt a gradáció indulásához szükséges alapnépesség, robbanás következhet be. Indokolhatja a nagyobb óvatosságot

az is, hogy a zöldítő és mulcshagyó technológiák kedveznek a felszaporodásnak. Ezek "beviszik" a pocoknépességet a rezervátor területekről a szántóföldek belsejébe, akkumulációs terepet biztosítva számukra. Nem valószínű, hogy a pocok tudomásul vegye: a biodiverzitás nem róla szól! (Vagy mégis?)

Az őszi vetésű kultúrákba már megfigyelhető volt a betelepedés, az érintett területi Növényvédelmi Kamarák közre is adták a figyelmeztetéseket.

De lássuk, hogyan hat a szárazság a kártétel mértékének változására!

A felszaporodást és a kártételt fokozó körülmények, hatások, intézkedések:

1. A rágcsálók "luxusfogyasztók", élettanilag és anatómiailag pazarlók, tehát nem csak a fenntartásukhoz szükséges mennyiséget rágcsálják el
2. Gondozatlan útszélek, útpadkák, árokpartok biztosítják a fennmaradásukhoz szükséges életteret
3. Gondozatlan, elhagyott/elhanyagolt mezőgazdasági, erdészeti szőlészeti, ...stb területeken gyorsan, és észrevétlenül felszaporodhatnak
4. A biodiverzitást segítő intézkedések nincsenek (közvetlenül) tekintettel az élő társulások tagjainak mezőgazdasági szerepére, jelentőségére
5. A csökkentett vagy zéró művelés, mulcsborítás háborítatlan szaporodást biztosít
6. A ragadozó emlősök, hüllők és madarak életfeltételeinek visszaszorulása élőhelyeik mind intenzívebb zavarása miatt (élőhely csökkenés, közlekedés, környezetben folytatott hobby tevékenységek, turizmus, stb.)
7. Gyakori száraz időszakok
8. A felszaporodás és túlnépesedés szétterjedésre készíti a kártevőket
9. A megnövekedett populációban versengés alakul ki, ezért fokozódik az egyedi kártétel mértéke
10. A kártétel a gradáció kiteljesedése idején kiterjed a nem elsődleges "csemegének" számító növényrészekre, növényekre is
11. A kártételt tovább fokozza a szomjúság - a növény nem csak táplálék, hanem vízforrás is egyben

A kártételt csökkentő körülmények és intézkedések

1. **Ökológiai egyensúlyra törekvés**
2. **Gondozott lakóhelyi, ipari és mezőgazdasági környezet**
3. **A zóna és a "senki földjének" számító területek rendszeres karbantartása**
4. **Rendszeres figyelés, számlálás**
5. **Megelőző intézkedések foganatosítása**
6. **Védekezési eljárások szakszerű végrehajtása, térségi szervezéssel**
7. **Predátor szervezetek létszámának szabályozása (a "hasznosak" támogatása, a "károsak" túlszabályozásának elkerülése)**

Visszatekintés, tapasztalatok

1. **Az elmúlt mintegy fél évszázadban számos "pocokjárást" tapasztalhattunk. Az '50 -es, '60-as években iskolákat, gyári munkásokat és a falusi lakosságot vezényelték ki a védekezésre, akik kiskanállal vagy nádból készített eszközzel adagolták ki a lakott járatokba a mérget. (Előzőleg brigádok járták be a lucerna és búzatáblákat, betaposták a lyukakat. Amelyek ténylegesen lakottak voltak, azokat másnap reggelre ismét kifúrta a pocok. A kifúrt lyukak terület-egységenkénti számából következtettek a ténylegesen meglévő népességre és a veszélyesség fokára.)**
2. **A '70-es - '80-as években megjelentek a permetezhető és szórható pocokirtó szerek. Kiterjedt alkalmazásuk ugyan hatékonyan irtotta a mezei pockot, de nagyon sok őz, bagoly és egerész ölyv esett áldozatul.**
3. **1983-ban egész Kelet-Európára kiterjedő invázió "csapott le" a térségre, amely nemzetközi kutatásokat indukált az előrejelzés és a hatékonyabb védekezési módok kidolgozásra.**
4. **Az új évezredben a legemlékezetesebb pocokjárások 2012-ben és 2014-ben voltak, de egyes térségekben más években is tapasztalható volt erősebb kártétel.**

Megelőzés és védekezés

"Legjobb védekezés a megelőzés" - tegyük hozzá, a legolcsóbb is!

A mezei pocok a "küszöbérték alatti" rendszeres jelenléttel folyamatosan okoz kártételt, hiszen a "zónaterületeken" mindig él egy olyan népesség, amely a számára csábító szántóföldi kultúrába bármikor kész betelepülni és felszaporodni. *(Ez a népesség gondoskodik az ú.n. ökológiai egyensúlyról is azaz, táplálja saját ragadozóit. Az ökológiai egyensúly egyébként egy fikció, statikus állapotot feltételez, ami a természetben nem létezik. A préda/predátor viszony olyan dinamikus állapot, amelyben a préda felszaporodása vonja maga után a predátor felszaporodását, s a préda gradációjának összeomlása a predátor szervezet populációját is hasonló sorsra juttatja!)*

Ha végrehajtanánk a jogszabályi rendelkezéseket ([43/2010 \(IV. 23\)](#)), a pocok felszaporodásának megakadályozása és a védekezés tulajdonképpen a helyén lenne, mert az illetékes hatóságnak történő bejelentés és a védekezés mindenki számára, aki földet valamilyen címen használ, kötelező. Ezek szerint kijelenthetjük, hogy a pocokgradációk megjelenése emberi kötelezettségmulasztásra vezethető vissza (csak önmagunkra mutogathatunk), mert sem a rendszeres ellenőrzés, sem a megjelenéskor végrehajtandó kötelező védekezés, sem a predátorok felszaporodásának elősegítése, sem a T-fa kihelyezése kötelezettségének nem teszünk eleget.

A jelenlegi helyzet, s ami várható

Idézet a NÉBIH által 2018. okt. 12.-én kiadott [Felhívásból](#):

"A mezei pocok veszélyes kártevőnek minősül, a védekezési kötelezettséget jogszabály írja elő. A felmérés eredménye alapján kell dönteni a helyi védekezés szükségességéről. A védekezési mód megválasztásakor és a kezelések végrehajtásakor kövessék az integrált növényvédelem elvét. Ne

csak a növényvédő szeres, csalétkes védekezésre gondoljanak, hisz a megfelelő mélységű talajművelés, a ragadozó madarak számára kihelyezett ülőfák is nagy segítséget jelentenek a túlnépesedés megelőzésében, mérséklésében. Mivel kedvező körülmények, száraz őszi időjárás esetén tovább növekedhet a kártevő egyedszáma, ezért a továbbiakban is elengedhetetlen a folyamatos odafigyelés és a kellő idejű hatékony intézkedés.

A károsító-helyzet felméréséhez és a védekezéshez szükség szerint vegyék igénybe növényorvos, növényvédelmi szakember irányítását"

A kiadott [Szükséghelyzeti engedély](#) is arra utal, hogy a hatóság komolynak látja a helyzetet.

Az őszi vetések, különösen az őszi káposztarepce máris fertőzött, a védekezést sokan elvégezték, vagy tervezik. Egyáltalán nem biztos, hogy egy védekezés elegendő lesz, hiszen a betelepülés a rezervátor területekről és a jó áttelelő helynek számító kukoricatáblákról még folyamatos.

Azokon a gabonatóblákon, ahol a védekezés nem volt eredményes, vagy a táblák újrafertőződtek, a kár tetemes lehet. *Az 1983-as felméréseim szerint egyes búzatóblákban, a "fogyasztást" nem számolva, csak a lehullott kalászkok miatti aratási veszteség jóval meghaladta az 1 tonnát hektáronként. Ebben az esztendőben az aszály ugyancsak jelentős terméselmaradást okozott, tehát a baj nem járt és nem jár manapság sem egyedül.*

A mezei pocok csak addig marad a repcében, amíg a friss zöldet és a torzsát táplálék és vízfelvétel szempontjából még hasznosítani tudja. Ezután a már szépen felszaporodott társaság felkerekedik és felkeresi az újabb ígéret földjének számító gabonatóblákat, cukorrépaföldeket, lucernásokat, zöldítő

területeket. ([Nem igazolt információ, megerősítést, cáfolatot ide kérünk!](#))

) A következő "exodusz" az aratást követi, amikor végleg elfogy a táplálék, s a békés nyugalmat a tarlóhátást végző gépek felborítják. Ekkor a gradáció rendszerint összeomlik*, s a természet az addig meglehetősen rossz határfokkal akkumulált energiát szerves hullatrágya formájában visszaadja a gazdának. A maradék - mert mindennek van maradéka - átvonul olyan kultúrákba, amelyek még ilyenkor is megfelelő életfeltételeket biztosítanak. Ilyenek többek között a cukorrépa, burgonya, lucerna, kukorica, csemegekukorica, zöldítő sávok, kertészeti kultúrák és a tipikus rezervátor területek.

*A "nagy összeomlás" általában akkor következik be, amikor a hektáronkénti (felnőtt) pocokszám eléri az 1000-et.

A mezei pocok a kukoricában

A mezei pocok kártételére a kukoricában nem találtam irodalmi adatot. Saját tapasztalataim arra utalnak, hogy a még zöld terményben közvetlenül nem is okoz kárt. A nagyobb arányú betelepedés is csak akkor lehet veszélyes, ha a betelepedés idején a szár alsó internódiumainak megkeményedése még nem következik be. A szokásos június végi, július elejei betelepülés idején a mezei pocok népszerűség a fattyajtásokat rágja meg. ([képek](#)) Az érő kukoricára felmászhat és károsíthatja a csöveket, de jelentősebb rágást csak megdőlt kukoricában tapasztaltam, olyanban, ahol a csövek leértek a földre. (A lábon álló kukoricában a csövek "lemorzsolása" inkább hörcsög kártételére utal, s ilyenkor a hörcsög "vára" a közelben meg is található.)

Száraz őszi és enyhe téli időjárásban a mezei pocok felszaporodik azokban a kukoricatáblákban, amelyekben bőséges volt a termésveszteség a táblán maradt kukoricacsövek következtében. A szármaradékokból a pocok biztonságos fészket készíthet magának. Az ilyen kukoricatáblák, különösen, ha szántás nélküli művelést folytatnak, szintén jó kiindulópontjai lehetnek a következő évi gradációnak.

A mezei pocok elleni védekezés jövője

Senki sem reménykedet abban, hogy a téma máról holnapra megoldódik, még akkor sem, ha talán minden gazda örömmel támogatná a (szükségszerű) kezdeményezést, amely a kritikus létszámcsökkenés miatt a mezei pockot védelem alá helyezné. Annak viszont nagyobb a valószínűsége, hogy a modern technika erre a területre is bevonul, pótlandó az emberi tényező fentebb említett gyenge pontjait. A jövőben a megfigyelést és precíziós kijuttatást drónok és/vagy robotmacskák végzik. Ez a hír azért nem biztos, hogy jó, mert a precíz munka a biológiai sokféleség ellen hat. Valószínű, hogy a jövő rendelkezései meghatároznak majd egy bizonyos maglétszámot, hogy a táplálékláncnak ez a szeme se tűnjön el, ne kényszerüljenek a ragadozók szokásaik, életvitelük megváltoztatására, más területek felkeresésére, vagy a kipusztulás szélére.

[Képek, jövőképek és vélemények ide küldhetők!](#)

Kiadja: A Magyar Kukorica Klub Egyesület; Felelős szerkesztő: dr. Szieberth Dénes

[Facebook](#)

Erre az email címre kérjük, ne válaszoljon!

Ezt a Hírlevelet Ön azért kapta, mert regisztrált a Magyar Kukorica Klub Egyesület honlapján, és bejelölte, hogy szeretne hírleveleket kapni.